

SÄRÖ
BIODLAREFÖRENING
50-ÅR
1944 - 1994

* * *

SÄRÖDROTTNINGAR

*Vi säljer: Gula och produktiva
bidrottningar, avelsdrottningar
och honung.*

Bröderna Husberg
Prästgårdsängen 11, 412 71 GÖTEBORG
☎ 031-83 16 09 & 031-93 22 42
Postgiro 461 51 77-5

BIREDSKAP

*Vax mottages, glasburkar samt ett välsorterat
sortiment finner Du hos:*

LINDOME BIREDSKAP
Åke Zakrisson, Barnsjövägen 42
437 00 LINDOME, 031 - 99 26 58

Särö biodlareförening - en återblick på verksamheten vid 50-årsjubileet.

Särö är det kustnära område, som ligger längst norrut i Hallands län. För 50 år sedan var området egen kommun, Släps kommun. Efter sammanslagningen ingår området med namnet Särö i Kungsbacka kommun. Gränsen går i norr mot Västergötland och i söder mot Tölö- och Vallda-områdena. För alla gamla biodlare var gränserna Snipen i norr och Prästbron i söder. I öster går gränsen mot Lindome, mitt i ett naturvårdsområde, Sandsjöbacka, som för övrigt är av stort intresse för biodlingen med tanke på dess vidsträckta ljunghedar.

Biodlingens förutsättningar

Förutsättningar för biodling är ganska goda med strandområden och odlade marker, så gott som uteslutande småbruk. Tyvärr försvinner jordbruken i snabb takt. Särskilt i kustområdena bygges sommarbostäder och nuförtiden stora villaområden, vilket begränsar biodlingen. En uppfattning om takten i denna omvandling får man från statistiken över befolkningsutvecklingen: 1944 - 1 516 invånare har successivt ökat till 1993 - 9 069 invånare.

Bästa möjligheten för honungsproduktion ger Sandsjöbacka. Detta område innefattar i stort ett bergigt landskap med mossar och sjöar och många ljungbeväxta områden. Naturen ändrar sig även här, mera träd och buskar och mycket sly växer till. För 50-år sedan användes området för beten, med

bättre växtlighet som följd och därför gott bidrag.

Den honung som produceras kommer nästan uteslutande från olika blommor och örter. Nektargivande träd och buskar är olika lövträd och slyväxter. En stor del av skörden kommer förstås från ljungen. Mot den bakgrunden är det lätt att förstå att honungsskördarna blir ganska ojämna. Medel-skördarna ligger sällan över 30 kg per samhälle och blir höstdraget dåligt är resultatet också dåligt. Med de förutsättningar som föreligger är det närmast självklart att biodlingen främst utgörs av små- och hobbybiodlare. Sex bisamhällen eller mindre är vanligt i trakten.

Äldre tiders biskötsel

Förr i tiden och kanske bara för 30 - 40 år sedan fanns många småbruk och gårdar i området. Oftast hade man några bikupor, mest för det egna hushållet. Kuporna var s k halmkupor, som man gjorde själv och tekniken var enklast tänkbara. Övervintrade samhällen fick fritt utvecklas och svärmar togs tillvara och fick bilda nya samhällen. På hösten togs honungen från tunga samhällen. Metoden gick ut på att avdöda bina men även s k trumning praktiserades. Det senare innebar att bina drevs över till en tidigare begagnad tomkupa. Tillvaratagandet av honungen skedde sedan genom ett rent handarbete. Oftast användes kakorna direkt, annars kramades och silades honungen på burk.

Bihus i trä fanns att köpa, men för småbiodlarna var det dyrt. Att förbättra bisamhällena ville man nog. Helst skulle alla vara lika bra som de bästa i bigården. Det förekom att man flyttade drottningceller. Men att köpa drottningar - nej det var slöseri. Men hur det var så var tiden nu mogen för nya grepp.

Föreningens bildande

De mest intresserade biodlarna sökte sig till biodlarföreningar i grannkommuner. Närmast för traktens biodlare var Askimsföreningen eller Kungsbacka biodlare. Många insåg fördelarna att lära sig nyheter på det sättet.

Den som var mest aktiv och den drivande kraften bakom föreningens bildande anses lantbrukaren Adolf Börjesson vara. Han var engagerad i kommunala sammanhang och hade många kontakter med kommuninvånarna på sätt som var vanligt förr. Han lyckades göra tillräckligt många intresserade för saken och arrangerade ett första möte. Den dåvarande ordföranden i Askims biodlareförening, Kleton Andersson var medhjälpare. Detta möte avhölls den 20 augusti 1944 och där valdes en interimsstyrelse. Några månader senare avhölls årsmöte och där valdes Adolf Börjesson till ordförande (och kassör) och en annan funktionär, polisöverkonstapel Albert Persson, som länge skulle inneha sysslan som sekreterare i föreningen.

Så var föreningens verksamhet igång och den hade genast många frågor på sitt program. Med en värvningskampanj fick man många medlemmar, som mest 48 st. Medlemsavgiften var liberal, 5:- under en lång följd av år. Förklaringen kan delvis vara att Släps kommun hela tiden lämnade ett bidrag på 100:- per år. Föreningen gjorde mycket för att hjälpa biodlarna. Så t ex hade man ransonering av varor under och efter kriget (andra världskriget). Viktigt för biodlarna var socker och tilldelningen sköttes av en kommitté i föreningen. Gemensamma inköp ordnade föreningen, kanske en nödvändighet för att få fram vissa speciella varor. Hjälp i själva biodlingen ordnades genom att en bitillsyningsman omedelbart tillsattes. Till en början vid föreningens tillkomst var det viktigaste för alla att komma samman och jämföra olika erfarenheter.

Föreningens verksamhet

Efter en 5-årsperiod ombildades styrelsen.

Adolf Börjesson, som hade många andra uppdrag, avgick och tidigare vice ordförande byggmästare Einar Svensson blev ny ordförande. Föreningsverksamheterna utvecklades och blev väldigt omfattande. Nämnas kan: boklån och studier, föredrag och kontakter med närliggande föreningar. Bidrag lämnades för att ett antal hugade aspiranter skulle delta i utbildning till bitillsyningsmän.

Självfallet lärde man sig mycket nytt som förbättrade biodlingen på olika sätt. Moderna hjälpmedel kom till användning. I föreningens protokoll omnämns även satsningar på drottningbyten. Försök med drottningodling gjordes även. Vad många av våra gamla medlemmar minns är de samkväm som arrangerades. Kanske alldeles särskilt de bussresor och studiebesök som då företogs årligen. I förstona åkte man inte så långa turer. Men när man värvat en busschaufför som medverkande blev det långresor. Både till Öland och Gotland har resorna gått. Vidare har resorna gått norröver och till Norge.

Mycket betydelsefulla insatser gjordes genom införskaffning och tillverkning av bikupor i trä. Flera biodlare var skickliga snickare och gjorde själva sin utrustning. Det finns fortfarande bra kupor kvar från den tiden vilket bekräftar hur välgjort allting var. Själva metoderna att sköta bin har helt förändrats. En fortlöpande tillsyn av bisamhällena, där man kan räkna in drottningbyten, tillämpas allmänt. En viktig del i biskötseln är självfallet bekämpningen av bisjukdomar. Resultatet av bitillsyningsmännens arbete för att hålla området fritt från bisjukdomar är värt att framhålla.

Framställningen och behandlingen av honung har förändrats till den grad att dålig honung knappast längre förekommer. Framstegen under 50 år är så många och genomgripande att biodlarna av idag knappast är medvetna om utvecklingen.

Tord Artbäck

Funktionärer för Särö Biodlareförening:

Ordförande:

Adolf Börjesson 1944 - 49
Einar Svensson 1950 - 1969 (1)
Hilding Wennerbeck 1970 - 77
Niels Katballe 1978 - 80
Karl-Erik Palmkvist 1981 - 85
Lars Båth-Ternstrand 1986
Tord Artbäck 1987 -

Ledamöter:

Einar Svensson 1944 - 50
Hildur Bergström 1944 - 45
Axel Andersson 1944 - 64
Albert Persson 1944 - 65 (2)
Jöns Sandström 1945 - 46
Bror Johansson 1946 - 47
Artur Sandberg 1947 - 49
Nils Königsson 1949 - 1957
Ture Renström 1949 - 51
Alma Ekström 1951 - 69 (3)
Hilding Wennerbeck 1957 - 69, 78 - 79
Bror Andersson 1964 - 74
Elsa Thalenius 1965 - 75 (4)
Sven Ove Svensson 1969 - 83
Per-Anders Henriksson 1969 - 77
Torsten Johansson 1974 -
Leif Hedlund 1975 -
Niels Katballe 1977
Ulf Lekholm 1979 - 83
Lars Båth-Ternstrand 1982 - 85
Lars Hagberg 1983 - 92
Erik Husberg 1986 -
Karl-Erik Palmqvist 1986 - 91
Jarl Olausson 1993 -

Suppleanter:

Olga Hagquist 1944 - 46
Yngve Andersson 1947 - 48, 51
Elsa Thalenius 1948 - 65
Josef Rasmusson 1949 - 51
Elof Nilsson 1955
Erik Johansson 1965
Albert Persson 1966
Per Anders Henriksson 1967
Sven-Ove Svensson 1968
Torsten Johansson 1969

Leif Hedlund 1974 - 75

Erik Husberg 1976 - 79

Bror Skoglund 1980

Lars Ternstrand 1981

Åke Elison 1982 - 83

Alvar Vallgren 1984

Karl-Erik Palmqvist 1992 - 93

Ingemar Gottberg 1993 -

Revisorer:

Albert Andersson 1944 - 70

Gustaf Lindblom 1944 - 53

Josef Rasmusson 1954 - 55

Oskar Pettersson 1956

Elof Nilsson 1956 - 78

Einar Svensson 1970 - 74

Stig Persson 1975 - 83

Ulf Lekholm 1978 - 79

Bror Andersson 1979 - 91

Erik Husberg 1985 - 86

Margareta Gamner 1989 -

Manuel Alves-Martin 1993 -

Noter:

1 Även kassör och korresponderande

2 Sekreterare 1944 - 1960

3 Sekreterare 1961 - 1969

4 Sekreterare 1970 - 1974

Tillsynsmän:

Nils Königsson 1944 - 57

Hilding Wennerbeck 1957 - 76

Lars Hagberg 1977 - 92

Erik Husberg 1992 -

Sammanställning: *Arne Husberg*

Glimtar från protokollen

December 1944

Beslöts att styrelsen skulle underhandla med handlande i orten för erhållande av största möjliga rabatter å medlemmarnas behov av bisocker. Av det föreningen tilldelade kommunala bidraget skulle 1/3 användas till anordnande av en endagskurs för biodlare och 1/3 för anskaffande av lämplig litteratur för utlåning till föreningsmedlemmarna.

1 maj 1945

Trädgårdsmästare Nils Höijung, Rossared, "höll ett med stort intresse åhört föredrag om bin och dess sjukdomar". Tillsyningsmannen, herr Königsson, upplyste om, att han i slutet av innevarande maj månad komme att, för utrönande av bisjukdomar, förrätta inspektion av bikupor inom distriktet, även som därstädes oskadliggöra alla samhällen av vildbin.

4 sept 1945

Uppdrogs åt ordföranden att till samtliga oorganiserade biodlare inom distriktet per post översända ett exemplar av "bipestlagen" jämte reklam litteratur.

11 nov 1945

På inbjudan av herr Ture Renström, Släp, beslöts att föreningen under senare delen av maj månad 1946 skulle anordna en biskötar-

kurs i en herr Renstöm tillhörig bigård, varjämte herr Renström fick i uppdrag att träffa avtal med f.d tågmästare O A Brandt, Frillesås, att vid samma tillfälle hålla föredrag om biskötsel.

26 maj 1946

I herr Renströms bigård företog herr Brandt praktisk demonstration rörande binas skötsel och vård, vilket vann de närvarandes livliga bifall, varefter herr o fru Renström bjödo samtliga närvarande på kaffe med dopp.

Beslöts att föreningen skulle anordna utflykt till Halands läns hushållingssälls kaps försöksgård, Rossared, den 16 juni.

8 september 1945

Herr Brandt höll föredrag om skattning och invintring av bisamhälle och omedelbart därefter i herr Svenssons bigård företog praktisk demonstration om vad han föredragit.

24 november 1946

Resultat av honungsbedömning som hade anordnats av herrar Kleton Andersson, Askim, och James Pettersson, Lindome, som bedömare föredrogs. (15 prov hade inlämnats, 2 erhöll maximala 99 poäng. AH anm). Beslöts att den bedömda honungen skulle som gåva överlämnas till Släps ålderdomshem.

11 juli 1948

Beslöts anordna utfärd till Tofta (Gustafssons biredskapsfabrik).

7 augusti 1948

Ordet överlämnades till dagens föredragshållare, Ivar Samuelsson, Kungsbacka, som höll ett intressant och lärorikt föredrag om allt som hör till arbetet i en bigård, speciellt under eftersommaren och hösten. Efter föredraget följde demonstration i herr Gustaf Nordmans bigård med undervisning särskilt för mindre försigkomna biodlare.

14 maj 1950

Herr Ture Renström, Släp utsågs till bibliotekarie för föreningens bilitteratur, vilken efterlystes. Företogs utlottning av 5 stycken bidrottningar.

17 juni 1951

Enhälligt beslöts att från och med nästa verksamhetsår ändra föreningens namn från Släps biodlareförening till Särö biodlareförening.

18 november 1951

Behandlades fråga angående honungsförsäljning och från S.B.R. infordrat yttrande om långtgående inskränkningar i den frihet, som biodlarna haft vid sin försäljning av honung. Efter ingående diskussion avslogs enhälligt av alla 22 närvarande medlemmarna

samtliga punkter och alternativ, som S.B.R:s frågeformulär upptog.

Allmänna meningen på mötet var den, att skulle S.B.R:s förslag gå igenom vid nästa riksförbundsmöte och därefter tillämpas komme många medlemmar lämna föreningen.

9 maj 1954

Behandlades "Riksförbundets" skrivelse med begärt yttrande i honungsförsäljningsfrågan, varvid, efter livlig diskussion företagen omröstning, av alla 19 närvarande medlemmar enhälligt beslöts, att avslå "Riksförbundets" såväl alternativ I som II.

21 november 1954

Behandlades förslag av styrelsen att till chauffören Hilding Karlsson, bussföraren vid föreningens utfärder, vid nästa utfärd, som då blir den tionde, överlämna en minnesgåva i stället för drickspenningar. (1975 avtackades han för "väl utförda körningar" med en tennskål med inskription. AH anm).

15 maj 1955

Diskuterades fråga angående honungsförmedlingen, varvid herr Herman Alexandersson hävdade, att honungen borde klassificeras. Efter vad som framkom, sedan flera talare yttrat sig, kunde det antagas att "förmedlingen" icke finge honung i någon nämnvärd kvantitet från härvarande förening.

14 juni 1959

I sin bigård demonstrerade herr Stig Persson drottningtillsättning, skaksvärm och viselöshet samt diverse tips, som av de närvarande livligt uppskattades.

21 juni 1963

Efter en del biprat överlämnades ordet till kursledaren Stig Persson under vars sakkunniga ledning demonstrerade ett kraftigt bisamhälle, för att sedan övergå till en demonstrationskupa där drottningen infångades och märktes med årets färg som är röd. Efter den praktiska delen av kursen blev det kaffedrickning och en hel del diskussion om bin, honung och sockerpris m m. Med tanke på det vackra vädret, den intressanta och lärorika demonstrationen, ett enastående gott kaffe och dopp, där till och med honung av sommarens skörd avsmakades, är det att beklaga att inte mer än 10 medlemmar kunde närvara.

17 september 1967

Mötet inleddes med att Ordf i Särö Biodlareförening, även bikursens ledare hälsade deltagarna välkomna. Sedan följde ett intressant och sakkunnig undervisning om binas invintring samt honungens behandling, och vad man bör göra för att få högsta möjliga kvalitet.

9 november 1969

En paus gjordes i förhandlingarna för kaffedrickning

med gott dopp, som iordningställt av Fru Julia Johansson, värdinna på stället. Därvid hyllades Herr Einar Svensson, som i många år varit föreningens allt i allo, och som nu av hälsoskäl undanbett sig återval som föreningens ordförande. Länsförbundets ordf. Herr Ivar Samuelsson, Kungsbacka, överlämnade blommor samt S.B.R:s silvermedalj jämte diplom. Hilding Wennerbäck överlämnade å föreningens vägnar en större blomsterkorg och tackade honom för alla gångna år och allt arbete till föreningens gagn. Herr Einar Svensson utsågs därefter till hedersledamot i Särö Biodlareförening.

19 september 1970 (möte hos Erik o Torsten Johansson) Ordf. framhöll med skärpa vikten av noggrann renlighet, nytt vax och uppmärksamhet - särskilt vid skattning - även i yngelrum. Rekommenderade norrmännens metod att invintra på kakmellanvägar.

22 nov 1970

Ordf. framhöll återigen med skärpa hur viktigt det är att var och en biodlare är sin egen tillsyningsman och är uppmärksam på om det står rätt till i bigården.

21 november 1971

Det av Särö B f sökta kommunala bidrag av 200 kr hade av Kungsbacka kommunfullmäktige beviljats

nedprutat till 100 kr, under förutsättning att de fick insyn i föreningens verksamhet. Beslöt efter livlig diskussion att ej utta de beviljade 100 kr på dessa villkor och ej söka bidrag för 1972.

22 maj 1972

Mötet beslutade att godkänna Hilding V. svarsskrivelse till styrelserna för Sveriges Biodlares Riksförbund och S.B.R:s Honungsförmedling A.B. Beslut fattades att i enlighet med föregående år gemensamt inköpa honungsburkar, beställningar göres genom Per Anders Henriksson före den 15/8 1972. Att vaxavfall och hämtning av vaxkakor också skulle ske i likhet med föregående år alltså gemensamt sända vaxavfall till rensning och valsning ... Rapport från Per A Henriksson efter kontakt med Sture Sjögren. Målet "Bättre biavel". Mötet beslöt att kommittén skulle arbeta vidare för att få fram snälla, lugna friska med god utveckling, flitiga och svärmtrogna bi. (Kommitté tillsatt 1971. AH anm). Förslag av K. E. Palmkvist för att aktivera ungdom för biodling. Var och en i mån av tillgång borde hjälpa intresserade med väl rengjorda bigrejer, hus eller dylikt, just i starten.

19 juni 1977

Rapport lämnades från länssombudsmötet. Där hade

behandlats om uteslutning av de medlemmar som säljer honung till annan grossist än S.B.R.. Mötet gjorde en skrivelse att ingen kan uteslutas för detta. Länsförbundet erbjöd sig också bli medlare mellan S.B.R. och FÄRS.

Vårmöte 12 maj 1985

Mötet diskuterade hur övervintringen av bina hade varit efter den stränga vintern. Enligt medlemmarnas utsago hade den gått osedvanligt. Vinterförlusterna var små överlag.

Vårmöte 23 maj 1987

Rapport om kursen i biodling som bedrivits under vintern. Antalet deltagare (8) var enligt kursledaren betydligt mer hanterbart än föregående år (19). Studiecirkeln hade också i år besökt O. Gustafssons Biredskapsfabrik i Tofta utanför Varberg där vi under sakkunnig ledning fick bese fabriken med vaxframställning och vad som övrigt tillverkas där.

20 november 1988

Vid invigningen av Särö Centrum hade biodlareföreningen förmånen att få vara med. Föreningen hade av Gustafssons i Tofta fått låna en modern uppstaplingskupa som jämte diverse upplysningskrifter och ett lotteri med honungsburkar som vinster gav besökarna en viss inblick i föreningens verksamhet.

22 november 1992

Föreningen har deltagit i den av S.B.R. rekommenderade riksomfattande propaganda som anordnades över hela landet. Vid *Signalen* och *Esshallen* såldes honungslotteri, det visades miniatyrsamhälle med drottning, reklambroschyr om honung och biodling delades ut. Det framgick också att undertecknad (Leif Hedlund. AH anm) fått utmärkelsen "Hallands bästa honung". Även tidigare år hade utmärkelsen gått till en medlem i vår förening, nämligen Lars Hagberg.

Kommentar:

Ovanstående är utdrag från förenings-, styrelse-, och årsmötesprotokoll. Språk och ordalydelse är i görligaste mån oförändrat. Sammantaget ger detta en god bild av föreningens verksamhet under 50 år från starten 1944.

Överlägset bästa honungssår förefaller 1977 ha varit med en uppgiven genomsnittsskörd på 44 kg per samhälle, som god tvåa kommer 1974 med 38,5 kg. Uppgifter om honungsskörd och vinterförluster förekommer i övrigt endast sporadiskt i protokollen.

Arne Husberg

Trädgårdsägare.

Välj bland 10 000-tals växter, köld och vindhårdade direkt från odlaren, utan mellanhänder.

I övrigt allt för hem och trädgård.

Växtförslag. Kompletta trädgårdsanläggningar, från grovplanering till färdig blomstrande trädgård.

SÄRÖ TRÄDGÅRD

TREKANTEN

VALLDA

Tel 0300-20460 Fax 0300-20790

Bil tel. 010- 2926600, 010-2997576, 010-2099287

Protokoll fört vid sammanträde, som utlysts av de i orten verksamma biodlareföreningarna, den 20/8 1944 i Släps norra folkskola.

§ 1.

Till ordförande utsågs Askims biodlareförening sedan år 1917 fungerande ordf. herr Kleton Andersson och till sekr. utsågs undertecknad.

§ 2.

Beslöts bilda en lokal biodlareförening för Släp med namnet Släps Biodlareförening med postadress Kullavik. Till styrelse för densamma utsågs hrr. Einar Svensson, Kyvik, Afolf Börjesson, Torred, ordf., Fru Hildur Bergström, Släp, hr Albert Persson, Sandlyckan, hr Axel Andersson, Hagryd med fru Olga Hagquist, Kullen som suppl. Att revidera första årets räkenskaper utsågs Albert Andersson, Kyvik och Gustaf Lindblom, Kullen, med Ivar Flodman, Kyrkobyn, som suppl.

§ 3.

Föreningen beslöt hos vederbörande anhålla att Wallda tillsyningsområde måtte få delas så att Släp komme utgöra eget tillsyningsområde.

§ 4.

Som tillsyningsman för bisjukdomar beslöt föreningen hos vederbörande föreslå hr. Nils Königsson, Nötegång med Albert Andersson, Kyvik som ersättare.

§ 5.

Årsavgiften bestämdes till 5:- kronor, några nya medlemmar antecknade sig, verksamheten skall börja så fort ske kan. Ett antal org. biodlare från Askims B. f., några från Kungsbackaorten samt några från Borås B. f. övergå nästa årsskifte.

§ 6.

Att justera dagens protokoll utsågs Albert Andersson, Kyvik och Axel Andersson, Hagryd.
Dag som ovan *Adolf Börjesson* Justerat: *Axel E Andersson*

över
100 ÅR
*i biodlingens
tjänst*

VAXKAKOR

BIHUS

BIREDSKAP

HONUNGSSLUNGARE

VALSNING AV VAXKAKOR

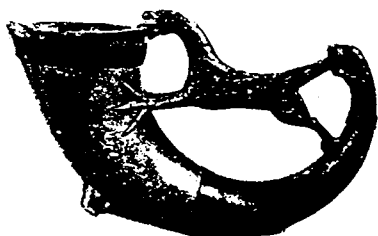

De flesta av artiklarna är av egen tillverkning. Därför av hög kvalitet.
Katalog sändes på begäran.

OSCAR GUSTAFSSON & CO BIREDSKAPSFABRIK AB
Torpa, 432 95 VARBERG. Tel. 0340/200 21, 203 21

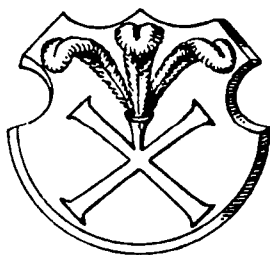
Äldre biskötsel i Halland

Biskötsel är en mycket gammal företeelse i norra Halland. Sannolikt har man idkat biskötsel redan under förhistorisk tid men de första bevisen i källorna finner vi i Nordens äldsta skattebok, den s k Kung Valdemars jordebok som är daterad 1231. I Hallandslistan (1241) omnämns att honung skulle lämnas i skatt till den danske kungen (Valdemar II). Sannolikt användes en stor del av honungen till mjöd (honungsvin) som konsumerades vid fester vid hovet.

Bilden föreställer ett dryckeshorn från 1200-talet. Förekomsten av skattehonung visar att biskötseln bedrevs i organiserad form. Var tredje

år var mängden honung tre gånger så stor som vanligt. Detta har tolkats som att kungen då kom på besök i denna landsdel. Honung utgick i häraderna Fjäre, Vise och Himle vilka utgör de tre nordligaste områdena i Halland. Även de medeltida landskapslagarna visar att biskötseln var utbredd i Danmark och Sverige.

Bilden t.v. föreställer Fjäre häradsvapen med tre svarta strutsfjädrar i ett rött fotstykke som har formen av ett andreas-kors.

Det är intressant att notera att även Särö omnämns i Kung Valdemars jordebok som "en ö som hör kungen till".

Motsvarande skattelistor från 1500- och 1600-talet, dvs slutet av den danska tiden visar att biskötseln fortfarande spelade en viktig roll. I Nordhalland uppgick skattehonungen till 4 tunnor årligen. Det framgår av räkenskaperna att

honungen kom från bönder i bl a Släp, Vallda och Lindome. Ett bisamhälle kunde ge ganska mycket honung i avkastning. Upp till 10 - 20 kg per slaktad bistock var inte ovanligt men skördarna växlade beroende på klimatet. Det var inte underligt att många bönder gärna höll bin vid sina gårdar under 1500-talet.

Hur bedrevs då biskötseln? Viss inblick i detta kan vi få hos dansken Hervigius bibok från 1649. Vanligen hölls bina i trästockar som antingen var ihåliga träd eller sammanfogade av bräder. Svärmning var mycket vanligt förekommande och viktigt eftersom den skulle ersätta dels samhällen som dött och dels de som årligen slaktades.

Vid mitten av 1700-talet skriver Anders Gustaf Barchæus i sin bok Underrättelser angående Lanthushållningen i Halland följande:

Trädgård hade Fader Nils med gamla och goda fruktträd. Men han visade oss också 19 st levande Bistockar. Stockarna vore av bräder 1 ½ aln långa och ¼ breda i fyrkant. Han slaktar årligen 3 - 5 st, därtill väljes de som äro svaga, icke alltid de äldsta. Man prövar dem genom lyftning om de äro lätta; ty då äro de svaga och förgås ändå gärna innan nästa vår. Antalet ökar sig snart av nya svärmar. Nygårdens ägor voro försedda med mycket träd, men Billdals många alléer av alla slags pilar och lindar.

Om en annan biodlare som Barchæus besökte står det att denne, Börge Andersson i Rågelund i Landa socken, hade många bin. Han slaktade kuporna genom rökning så att bina föll ut och grävdes ner. Han lät honungen rinna ifrån och kramade resten genom en duk. Vaxet avskildes då och man fick "klar god honung". De andra bönderna slaktade kuporna genom sammanstötning av alltsammans. Därefter renades honungen genom kokning i vatten, men då fick man en "vaxblandad elak honung". Anders Tids-tröm beskriver skattning och slaktning i bl a Halland och Skåne vid mitten av 1700-talet (1756). Bina slaktades med hjälp av svavel:

"En liten grop gräves stor som en kupa vidd, I

denna sättes 1 pinne och ibland 2 som klyfvas i ändan och insätts svaflade i vridna klutar. I dessa tändes och sättes kupan öfver, och jord lägges intill att intet röken får gå ut."

Åren 1750-51 lät Kungl Maj:t undersöka biodlingen i landet. I Halland fann man 1 132 bistockar och 1 337 bikupor. I norra Halland hade man mest bistockar. I Släp fanns det 18 bistockar och under sommaren 1551 tillkom det ytteligare 18 svärmar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att bi skötseln har mycket gamla anor i vårt område. Bina hölls i regel i bistockar som slaktades. Vax och honung var under äldre tid eftersökta varor som betingade ett högt pris.

Erik Husberg

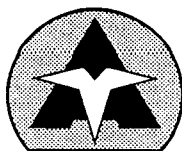
ASKIM-SÄRÖ TAXI

031-

93 60 30

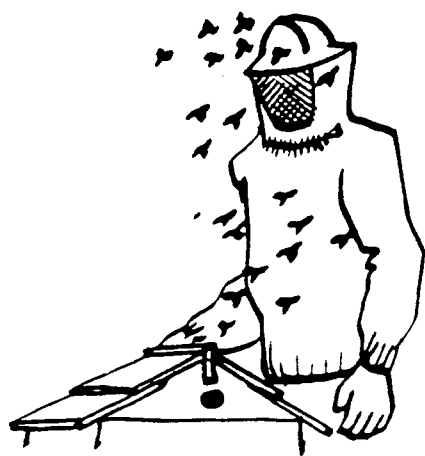
I Kungsbacka 0300-705 00

AUKTORISERAD TAXI

Synpunkter från mitt arbete inom biodlingen.

Eftersom min Far var biodlare hände det vid en del tillfällen att jag var med och tog in svärmar och annat vanligt arbete inom biodlingen. När jag idag ser tillbaka på det biodlingsarbete min Far utförde och det jag själv gör så skiljer det en hel del. Han hade mycket jobb under sommaren med alla svärmar som då var vanliga, mycket tid gick åt att klä sig i "rymd-dräkt" för att skydda sig mot de ilska bin som då fanns i väldigt många bihus.

Idag är dessa problem ganska små. Svärmar är idag ganska sällsynta och extra klädsel för att jobba med bina behövs knappast.

Har något tillkommit från den tidens arbete? De svärmar som förr var vanliga har ersatts av drottningbyte. Om man då själv vill odla drottningar tar detta en hel del tid.

Men dagens arbete i bigården har ju medfört att honungsskördens har ökat.

Eftersom jag också vid sidan om arbetet i bigården medverkar dels i styrelsen för vår förening dels i länsförbundets styrelse tillkommer en del arbete som ej är just praktiskt biarbete. Vår förening är en liten förening, men trots denna litenhet blir det mycket som skall göras, detta för att vi är så få. Jag hoppas att fler i denna del av Halland skall bli intresserade av biodling, vilket också skulle medföra att vi skulle bli fler medlemmar.

Arbetet i länsförbundet handlar mycket om centrala åtgärder. Eftersom varroan har kommit till fastlandet har vi i länsförbundets styrelse ägnat mycket tid åt detta. medlemmarna i Halland har givit oss mandat att jobba för utslagning då söker vi också genomföra det, men våra kamrater i riksförbundsstyrelsen har ej samma åsikt och då är det tungt. Men vi hoppas ännu att vinden skall blåsa vår väg.

Min förhoppning att medlemmarna i vår förening ser till att ha "snälla" bin i sina bihus. Arbetet i bigården blir då mycket trevligare både för biodlaren och grannarna. Om vi sedan också får fler intresserade för biodlingen är mycket vunnit.

Leif Hedlund

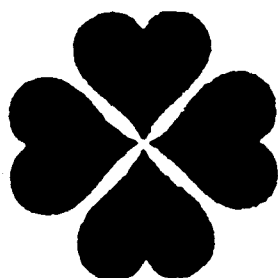
Tryck till ordentligt!

ZetterQvist Tryckeri Ab

Ekelundsgatan 4 • Box 2228, 403 14 Göteborg • Telefon vx 031-17 13 10

MAT?
ESSHALLEN
SÅKLART!

ESSHALLEN
SÄRÖ · TEL 031-93 50 19

PRYD ER TRÄDGÅRD

MED VACKRA VÄXTER FRÅN VÅR VÄLSORTERADE PLANTSKOLA
Gödning, kalk, torv, frö, verktyg m.m.

KULLAVIK · Telefon 031-93 04 13 · Gamla Särövägen mellan Särö och Kullavik
Vi har öppet måndag - fredag 9 - 18, lördagar 9 - 16, söndagar 9 - 14

LISTA ÖVER MEDLEMMAR I SÄRÖ BIODLARFÖRENING.

Alves-Martin	Manuel	Asplyckevägen 7	430 41 KULLAVIK	031-932396
Andersson	Bror	Maleviksvägen Pl 2370	430 41 KULLAVIK	031-930234
Andersson	Kjell	Pl 272	430 40 SÄRÖ	031-935642
Artbäck	Tord	Pl 2075	430 40 SÄRÖ	031-522202
Bäckström	Uno	Ornebäcksg. 7A	416 78 GÖTEBORG	031-257427
Bävholm	Yngve	Ryavägen 5695	430 41 KULLAVIK	031-930065
Elison	Åke	Gärdet 2649	434 92 KUNGSBACKA	0300-38379
Gamner	Margareta	Fasanstigen 1	430 41 KULLAVIK	031-931868
Gottberg	Ingemar	Kaprifolgatan 43	421 69 V FRÖLUNDA	031-693302
Hedlund	Leif	Hagryd Dalavägen 49	430 41 KULLAVIK	031-930491
Husberg	Erik	Maleviksvägen Pl 2770 Prästgårdsängen 11	430 41 KULLAVIK 412 71 GÖTEBORG	031-932242 031-831609
Johansson	TorLeif	Pl 5400	430 41 KULLAVIK	031-931387
Johansson	Torsten	Veakärr 1635	437 93 LINDOME	031-930767
Karlsson	Göran	Pl 254	430 40 SÄRÖ	-
Lönnberg	Ingemar	Pl 162	430 40 SÄRÖ	031-935086
Lönnberg	Kenneth	Pl 164	430 40 SÄRÖ	031-935616
Olausson	Jarl	Gatan Bred 6305	427 50 BILLDAL	031-910736
Palmqvist	Karl-Erik	Solbyn 652	430 40 SÄRÖ	031-935314
Åberg	Rustan	Åkerholmsvägen 11	430 41 KULLAVIK	031-931626

STYRELSE 1994

Ordförande: Tord Artbäck

Suppleant: Ingemar Gottberg

Kassör: Leif Hedlund

Revisorer: Margareta Gamner, Manuel Alves-Martins

Sekreterare: Erik Husberg (tillika bitillsyningsman)

Rev suppl: Karl-Erik Palmkvist

Ledamöter: Torsten Johansson och Jarl Olausson

Honungs- och valnötsfromage

4 PERSONER

75 G VALNÖTSKÄRNOR
100 G SMÖR
3 MSK HONUNG
3 DL MJÖLK
2 ÄGGULOR
75 G SOCKER
4 GELATINBLAD
2 DL VISPGRÄDDE
150 G KEX (EV. DIGESTIVE)
EV. 2 MSK KONJAK.

1 HACKA NÖTTERNA GROVT. RÖSTA DEM LÄTT I TORR PANNAN.

2 SMÄLT 30 G SMÖR, RÖR I HONUNG OCH MJÖLK. KOKA FÖR- SIKTIGT UPP. LÄGG I NÖT- TERN. TAG AV PLATTAN.

3 RÖR ÄGGULORNA MED 30 G SOCKER. RÖRS NED I KAST- RULLEN MED MJÖLKEN. VÄRM ÖVER VATTENBAD (FÄR EJ KOKA) TILLS KRÄMEN HÄNGER FAST I SKEDEN (8-10 MIN.).

4 BLÖT UPP GELATINBLAD I VATTEN I 5-10 MIN. VISPA IN DEM I DEN VÄRMA KRÄMEN ETT I TAGET.

5 VISPA GRÄDDEN OCH VÄND IN DEN I DEN AVSVÄLNÄDE KRÄMEN. HÅLL ALLT I EN LÄTT SMÖRD FORM.

6 SMÄLT RESTEN AV SMÖ- RET. KROSSA KEXEN OCH BLANDA I MED RESTEN AV SOCKRET. FÖRDELA ÖVER KRÄMEN. I KYLSKÅP MINST 7 TIMME.

7 VÄND ÖVER FROMAGEN PÅ ETT FAT INNAN SER- VERING.

HYRBILAR

TVÄTT

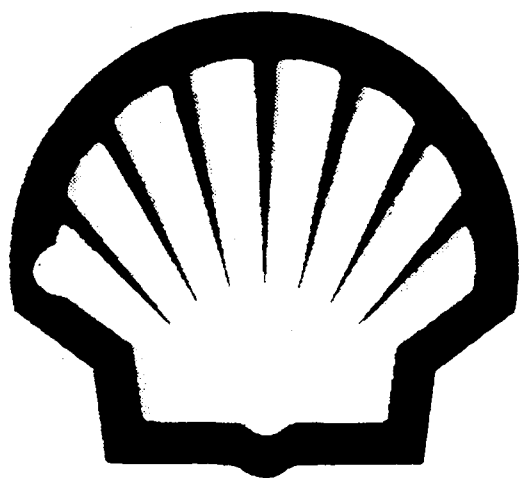
KIOSK

SLÄP

VERKSTAD

BILTILLBEHÖR

VIDEO

ÖPPET:

Vardagar 07.00-22.00

Lördagar 08.00-22.00

Söndagar 09.00-22.00

SLÄPVAGNAR

för alla behov

- biltransport

DÄCK

till rätt pris och kvalitet.

Kolla våra priser!

PENNING
LOTTER

Oddsset
SKA VI SLÅ VAD?

STRYKTIPSET
MER ÄN BARA TUR

**MODERN
BILTVÄTT**

Tel 031-93 56 20

031-93 64 44

Fax 031-93 56 19

Video 031-93 69 60